

Оксана ДАСКАЛЮК,
orcid.org/0000-0002-6977-6961
кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри історії та культури української мови
Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича
(Чернівці, Україна) *o.daskaliuk@chnu.edu.ua*

ВИВЧЕННЯ СТИЛІСТИКИ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ У РАКУРСІ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ПЕРЕКЛАДАЧА

Проблема, порушена в статті, напрочуд актуальна для розуміння потреб мовної освіти перекладачів з погляду фахової діяльності у сфері використання української мови. Передусім вивчення стилістики української мови дозволить розібратися в особливостях написання різножанрових текстів, звернути увагу на специфіку побудови наукових текстів, публіцистичних, художніх. Робота з текстами дозволить студентам навчитися визначати співвідношення мовного знання і концептуального, розуміти невисловлене прямо, а передане стилістичними прийомами, розширити словниковий запас студентів, додавши до мовленнєвого вжитку не лише синоніми, омоніми й антоніми, з новим поглядом на їхню роль в контексті, а й застарілу лексику, сленгову, реактивовану, професійну, діалектизми, неологізми, що надалі допоможе перекладачам точніше передавати тексти оригіналу, підкреслювати авторський задум, зберігати гру слів.

У статті розглянуто поняття компетентності перекладача з погляду його освіти на базі української мови, що дозволить вдосконалити вміння передавати тонкощі тексту-оригіналу засобами рідної мови. Також курс стилістики допоможе зрозуміти сучасні проблеми в царині культури мови, попрацює з відчуттям стилістичної гри слів та навчить зберігати її під час перекладу. Робота з науковими текстами дозволить зрозуміти особливості термінотворчої роботи на базі української мови, що допоможе надалі під час перекладання наукових статей. Професійна освіта перекладачів повинна містити й поглиблене вивчення мовознавчих дисциплін з української мови, що дозволить згодом виконувати професійний переклад на рідну мову, з дотриманням лексико-стилістичних особливостей тексту оригіналу засобами мови перекладу з врахуванням національно-мовної картини українців.

***Ключові слова:** професійна компетентність перекладача, стилістика української мови, стилістичний потенціал мовних ресурсів, перекладання, мовна підготовка.*

Oksana DASKALIUK,
orcid.org/0000-0002-6977-6961
PhD in Philology, Associate Professor,
Associate Professor at the Department of History and Culture of the Ukrainian Language
Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University
(Chernivtsi, Ukraine) *o.daskaliuk@chnu.edu.ua*

THE STUDY OF THE UKRAINIAN LANGUAGE STYLISTICS IN RELATION TO TRANSLATOR'S PROFESSIONAL COMPETENCIES

The objective of the article is highly relevant to understanding the linguistic training needs of translators who work with the Ukrainian language in professional contexts. The module Stylistics of the Ukrainian Language will help students understand the essentials of writing texts in different genres, with particular attention to the specifics of composing scientific, journalistic, and artistic texts, public speaking texts, documents. Working with texts of different genres will help students learn how to identify the relationship between linguistic and conceptual knowledge encoded in linguistic units, as well as understand meanings that are not expressed directly but conveyed through stylistic techniques. Studying the grammatical features of the Ukrainian language will help students avoid overloading translation texts with pronouns, using cumbersome constructions, or creating confusion through inappropriate use of the passive voice. Additionally, exploring the stylistic possibilities of Ukrainian word formation will develop their understanding of normative word-formation models, helping to prevent the use of surzhyk constructions in translation. Including the module Stylistics of the Ukrainian Language in the Translation and Interpreting course will help expand students' vocabulary. This will involve not only synonyms, homonyms, and antonyms, offering a new perspective on their role in context, but also outdated vocabulary, slang, reactivated words, professional jargon, dialectisms, and neologisms. Such knowledge will further enable translators to convey original texts more accurately, highlight the author's intention, and preserve meaning when translating wordplay. Even the study of clichés will not only teach students to avoid these linguistic devices but also enable them to use clichés deliberately, when necessary, to add bureaucratic weight to a text. Therefore, the study substantiates

the importance of language training for translators working in the context of the Ukrainian language, as this knowledge contributes to the development of key components of professional competence.

The article explores the concept of translator competence from the perspective of education grounded in the Ukrainian language, which enhances the ability to render the semantic and stylistic nuances of the source text through the translator's native language. It is argued that training in stylistics contributes to understanding current issues of language standard and usage, develops sensitivity to stylistic wordplay, and fosters the ability to preserve such effects in translation. Work with academic and scientific texts enables an understanding of terminology formation within Ukrainian, which is essential for the subsequent translation of scholarly articles. The study emphasizes that professional translator training should include in-depth study of Ukrainian linguistic disciplines, allowing translators to produce translations into their native language in accordance with the lexical and stylistic properties of the source text and with due regard for the Ukrainian linguistic worldview.

Key words: professional competence of the translator, stylistics of the Ukrainian language, stylistic potential of language resources, translation, language training.

Постановка проблеми. У часи глобалізації, коли кордони стають більш примарними, а спілкування між представниками різних народностей щораз інтенсивнішим і багатоманітнішим, напрочуд важливо готувати компетентних перекладачів, які зможуть донести до обидвох сторін не лише зміст розмови, а й жанрово-стильові та ситуативні нюанси. Вдосконалення професійних навичок в побудові тексту українською мовою залежить від мовної підготовки перекладачів, отриманої на заняттях з української професійної мови та зі стилістики української мови, що не лише дозволить в майбутній професійній діяльності якісно здійснювати перекладання, а й дасть змогу швидко добирати мовні одиниці різних рівнів для глибшого передання не лише змісту, а й суті оригіналу. Саме грамотний переклад допомагає вибудувати місток між різними культурами. Лебедь Ю., Киливник В., Кушнір А. доречно зазначають, що сьогодні переклад є вирішальним інструментом міжкультурного ділового спілкування в будь-якій галузі, що дозволяє фахівцеві успішно та вигідно співпрацювати із закордонними партнерами (Lebed, Kylyvnyk, Kushnir, 2024: 342).

Темпи глобалізації значно прискорилися з появою Інтернету та його можливостей комунікації, а це надзвичайно вплинуло на зростання кількості текстів, відповідно, і потреби в їх перекладах. Автоматизація перекладання допомогла полегшити процес передання текстів іншими мовними кодами, але це технічна дія, яка досі потребує правки й втручання з боку людини, зазвичай перекладача. У перекладанні велике значення має особистість перекладача, його начитаність, розуміння сенсів прецедентного тексту, володіння знаннями із символіки мов, з якими він працює. А це означає, що до освітніх програм для підготовки майбутніх перекладачів, для отримання фахових компетентностей постають вимоги щодо досконалого знання як мінімум двох мов та національно-культурних, комунікативно-поведінкових особливостей їх носіїв. Навіть якщо українська мова є

рідною для більшості зі студентів, система їхньої підготовки повинна містити курс, який поглибить знання з жанрово-стилістичних можливостей мовних рівнів, наприклад, лексико-фразеологічного, словотвірного, синтаксичного, подекуди й фонетичного, з ймовірністю долучити короткий екскурс з історії правопису, становлення стилів української мови, що значно збагатить словник здобувачів вищої освіти в культурномовній площині. Стилістична підготовка на базі рідної мови допоможе майбутнім перекладачам повноцінно оволодіти можливостями рідної мови, збагатити свій лексичний запас, навчитися користуватися різними лексикографічними працями.

Аналіз досліджень. Порушена тема досі не була предметом ретельного вивчення лінгводидактики вищої школи, проте є напрочуд актуальною для нашого часу. Джерелами статті стали публікації на тему професійних компетентностей перекладача (Лебедь Ю., Киливник В., Кушнір А., Мізін К., Кучеренко І.), потреби мовної підготовки для ефективної фахової діяльності, висловлені в публікаціях Марченкової В., Муратової І., Ясинської Т., рекомендації редактора щодо перекладу лексично багатогранного твору.

Мета дослідження – сформулювати докладний перелік потреб освіти майбутніх перекладачів в ракурсі опанування стилістики української мови з урахуванням професійних компетентностей.

Виклад основного матеріалу. Уміння підібрати лексичну одиницю, яка найкраще передає задум автора оригіналу і враховує національно-культурні особливості мови перекладу, – основа компетенцій майбутніх перекладачів. Працювати не лише зі смислами тексту оригіналу, а й з тим мовним матеріалом, на який багата рідна мова, де не лише значеннєва різноманітність, а й сленгова лексика, навіть історична бюрократична мова, – запорука професійного успіху. «Компетенція перекладача залежить від його можливостей розпізнавати ці нюанси дійсності окремого соціуму та втілити у мові перекладу» (Муратова, 2017: 33).

Як бачимо, майбутній перекладач потребує якісної підготовки не тільки з мови перекладів, а й з рідної. Адже перед особою перекладача постає дві самозаперечні вимоги: 1) «перекладений текст має бути максимально наближений до оригіналу»; 2) «сприйняття перекладу людиною іншої культури має бути максимально наближеним до сприйняття оригіналу людиною культури початкової» (Муратова, Марченкова, 2015: 8). Текст перекладу має пройти адаптацію до очікувань реципієнта, для цього перекладачеві потрібно досконало знати всі стилістичні можливості мови-перекладу. Отож якою має бути структура курсу «Стилїстика української мови», запропонованого для вивчення під час професійної підготовки перекладачів у закладі вищої освіти, і розглянемо у подальшому дослідженні.

У статті Т. Ясинської згадано такі професійні компетенції перекладача, які висувають до кандидатів на посаду перекладача на ринку праці: «перекладацька», яка передбачає «бездоганне володіння мовами перекладу; висока увага до деталей та здатність до точного перекладу усна і письмова грамотність, наявність спеціалізації»; «текстово-лінгвістична», де йдеться про «відмінні навички редагування та здатність виявляти граматичні, орфографічні та пунктуаційні помилки»; «культурна компетенція» – «відкритість до культурних відмінностей» (Ясинська, 2023: 31). Як бачимо, перекладач повинен досконало володіти двома мовами, між якими здійснює переклад, мабуть, саме тому у багатьох вишах стилістику української мови поєднано з редагуванням текстів. Також потрібно враховувати багатоплановість роботи перекладача: передавати «не форму, не зміст, не враження і т. ін., а прагматику оригіналу, тобто задум творця, його концепцію» (Науменко, 2014: 124). Це суть концептуального перекладу, який є значно складнішим за лінгвальний, оскільки потребує не лише вміння працювати зі словником, а й навичок роботи з філософськими, національними, концептуальними поняттями. Сучасна стилістика навчає саме такому опануванню мови, оскільки вчить враховувати соціально зумовлені комунікативні компетенції, соціальні і культурні правила використання мови, проєкції мовлення на соціальну ідентичність тощо.

Продемонструємо, як працює з перекладом редактор на прикладі перекладання твору англійського автора Д. Мітчелла – “Атлас хмар”. Трифонов Р., який поділився досвідом роботи з текстом перекладу під час відеоінтерв’ю, перерахував п’ять мовних специфічних підходів, використаних під час перекладання, щоб донести до українського

читача задум автора: 1) щоб передати специфіку мови ХІХ століття в тексті перекладу використали желейку; 2) щоб передати специфіку мовлення героя, який полюбляє використовувати канцеляризми, додали кліше; 3) для передання мовлення середини ХХ століття в мові персонажів перекладу використано штампи з радянських газет; 4) про уявні зміни мови в майбутньому засвідчить вживання слова *форд* зі значенням ‘транспортний засіб’; 5) робота над адаптацією назв гаджетів у майбутньому (це робота зі словотвірними моделями). Отож вивчення стилістики української мови (не плутати з культурою мови) створить хороше підґрунтя для професійного зростання перекладача та його фахової вправності в майбутньому.

До програми навчального курсу повинні входити теми, що пояснюють складність визначення стилю сучасних текстів (наприклад, тексти інтернет-ресурсів, дискусії навколо інформаційного стилю, твори на пограниччі стилів тощо). Розуміння жанрово-стилістичної особливості тексту оригіналу – перший крок до вдумливого перекладу, налаштування перекладача на той мовний матеріал, який може трапитися в тексті, усвідомлення складнощів, об які можна спіткнутися. Звісно, що пояснення матеріалу має спиратися на українськомовні тексти, причому як оригінальні, так і перекладні. Важливо також, щоб студенти повправлялися в написанні власних текстів, адже це допоможе їм зрозуміти, як працює автор, які труднощі виникають з розвитком ідеї, структурою побудови тексту, втіленням основного задуму.

На яких стилях варто зупинитися детальніше? Для завдань потрібно підбирати тексти з усіх стилів, надаючи перевагу сучасним, більш віддалені в часі тексти ліпше включати до завдань як приклади стилістики певного часу / епохи. Оскільки перекладачі працюють з усіма стилями й жанрами, то потрібно пояснити особливості стилістики і наукового тексту, звернувши увагу на вимоги до його структури, на мовні звороти, вправність введення цитованого матеріалу тощо, і на офіційно-ділові, зосередившись на документах, що регламентують професійну діяльність перекладача, і на публіцистичні, і на художні, і на релігійні, навівши приклади найпоширеніших висловів з Біблії, запропонувавши дібрати такі з інших релігійних течій, і на епістолярні, адже цей стиль виходить з активного вжитку, а тому варто нагадати про напрочуд популярний вид письма ХІХ–ХХ століття.

Робота з лексику української мови з погляду її стилістичних можливостей повинна включати іще шкільні теми: синоніми, антоніми, омоніми,

але вже як матеріал для створення мовної гри, каламбурів, способу уникнути повтори, передати якнайтонші відтінки значення оригіналу з врахуванням особливостей контексту. Фактичний матеріал для пояснення та вправ на практичних заняттях варто добирати з публіцистики, окремо можна розглянути специфіку написання текстів публічних виступів, реклами.

Вивчення лексики застарілої, разом з реактивованою, неологізмів, професіоналізмів, жаргонів, діалектизмів як елементів художнього тексту, як засобів передання ідіостилію письменника, як специфіки мовлення героя допоможе майбутнім перекладачам збагнути незмірні запаси лексикології української мови, навчить розрізняти ці лексеми й розуміти їх стилістичні функції. Звісно, часове обмеження не дозволить розглянути згадані теми в повному обсязі, але студенти дізнаються про стилістичну роль цієї лексики, про джерела, з яких можна дізнатися більше, про дослідників, які вивчали цю тему і працями яких можна скористатися за потреби. Наприклад, досвід обговорення арго українських кобзарів засвідчив, що студенти мало що знають про цей пласт української жаргонної лексики. Виконуючи вправи з лебійською лексикою, здобувачі вищої освіти аналізують джерела її походження, звертають увагу на словотвірні засоби, коментують можливі контексти її використання. Також можна звернути увагу на вже використаний в перекладі прийом залучення особливої лексики, наприклад, західноукраїнських діалектизмів в мовленні Геріда в кінофільмі про Гаррі Поттера: «з одного боку, перекладач передає просторічний характер мовлення персонажу, проте, з другого боку, використаний діалект є дуже стилістично забарвленим для українського реципієнта і несе в собі гаму додаткових конотацій, окрім просторічності» (Мізін, Кучеренко, 2025: 2). Автори статті вважають такий переклад невдалим, бо, на їхню думку, він надто специфічний для українського глядача (це також можна обговорити на занятті).

Стилістичні функції власних назв, антономазія як стилістичний троп – до цієї теми можна організувати проєкт, в якому студенти підберуть приклади найбільш вдалих перекладів власних назв, а також випадки, коли відповідники власної назви підібрано не дуже вдало, з'ясувати, які проблеми постають перед перекладачем під час передання власних назв, чи варто замінювати в тексті власну назву, невідому українському читачеві, під час перекладу алюзії на відому чи краще пояснити іншомовну. Звісно, що всі ці випадки доповнює фактичний матеріал, який демонструє студентам,

наскільки вдало працює такий стилістичний прийом і як важливо підбирати такі імена для алюзій, щоб були зрозумілі ширшій аудиторії.

Важливо на заняттях зі стилістики пропрацювати застарілі мовні звороти, архаїчну лексику, які можуть стати в пригоді під час перекладу текстів про події в минулих сторіччях, як, наприклад, вдалося через такі мовні одиниці донести дух епохи перекладачам фільму «Ще одна з роду Болейн» (Кучеренко, Мізін, 2025: 5). Також потрібно звернути увагу на реактивовану лексику, яка повернулася до слововжитку українців після набуття Україною незалежності.

Окрім того, варто під час пропрацювання теми зі штампованого мовлення, яке, безперечно, є стилістично помилковим, незграбним, дати завдання про штампи як маркери певного періоду нашої історії, наприклад, радянського часу, щоб з'ясувати, як вони можуть змінити текст, якщо того потребуватиме його стилістика. Так само треба ознайомити студентів зі словниками, виданими в 20-х – 30-х роках ХХ століття, оскільки там багато прикладів питомої української лексики, причому як наукової, так і бюрократичної (Словник ділової мови. Термінологія та фразеологія М. Дорошенка, М. Станіславського, В. Страшкевича або Фразеологія ділової мови В. Підмогильного та Є. Плужника), бажано провести порівняльний аналіз, щоб акцентувати на східноукраїнських і західноукраїнських рисах.

Звісно, що часу для окремої теми з історії наших правописів нема, проте можна подати вправи з прикладами, щоб побіжно ознайомити студентів з цією правописною, а відтак і стилістичною тематикою, оскільки навіть шрифти виконують стилістичну функцію, а що вже казати про стиль написання.

Українська стилістика не може оминати проблеми суржику. Окрім дискусії щодо проблем його виникнення, поширення в мовленні українців, заходів щодо уникнення у власному слововжитку, потрібно звернути увагу на його стилістичні можливості, наприклад, згадати, що в тому ж таки «Гаррі Поттері» Драко Мелфой говорить мовною сумішшю, чи Сирник з «Тачок» полюбляє вживати словесний покруч, або що суржилом перенасичене мовлення Чарлі Гордона до його психоемоційних та розумових змін в перекладі «Квітів для Елджернона» Д. Кіза. Щодо останнього твору, то це хороший навчальний матеріал для пропрацювання патостилістики, коли мовлення передає нестійкість психіки героя, можна пропрацювати зі студентами, як саме через мову проявляються зміни психічного стану (лексика, синтаксис) і як це можна передати в тексті українською мовою під час перекладання.

Окремою темою слід розглянути фразеологізми, оскільки проблема не лише в підборі українського відповідника, а й щоб перекладений варіант не виявився суржиковим, адже в мовленні українців надто багато фразеологізмів – калюк з російської мови. Окрім культурномовного аспекту, все ж таки варто виконати вправи на підбір синонімів, антонімів до фразеологізмів, їх тлумачення, введення у власний контекст, пояснення відмінності між фразеологізмами й мемами через аналіз їх лексико-семантичної природи та етимології. Окремо можна розглянути випадки трансформацій фразеологізмів, які додають експресивності тексту. Напрочуд доречно вивчати використання фразеологізмів на прикладі публіцистичних текстів, де ці мовні одиниці доволі часто вносять в контекст додаткові значення, служать для подання завуальованої інформації, окрім того, їх доволі багато в сучасних англійських інформаційних текстах.

Особливості українського тексту з погляду його граматики напрочуд важлива тема для перекладача, адже доволі часто під час перекладання він потрапляє під вплив граматики, наприклад, англійської мови, і можемо отримати ось такі речення: – *Можливо, нам краще повернутися?* – *я стискаю свої руки поміж колін, – ми можемо оглянути будинок іншим разом.*

Я нахиляюся у своєму кріслі, натягуючи пасок безпеки.

Мені хочеться скрутити йому шию за те, що він змусив мене вийти, але тоді доведеться витягнути руки з моїх кишень.

– Почекай-то, – він скеровує свій погляд на килимок під нашими ногами.

Він відступає і знову натискає на клямку, штовхаючи великі дерев'яні двері усім своїм тілом.

Спиною пробігає легкий морозець, і я щільніше притискаю шубу до своїх грудей (Фріда МакФадден «Ніколи не бреш»).

Якщо для англійської мови постійне уточнення приналежності предмета через присвійний займенник – це норма, то для української це не просто надмірність, а й порушення логіки викладу. Потребують окремого розгляду віддієслівні іменники: що вони означають, коли їх доречно вживати, яка відмінність, наприклад, між *укладання* й *укладення*, *обігрів* й *обігрівання*, який стиль надає перевагу цим мовним одиницям, а в яких їх ліпше замінити на ті самі інфінітиви тощо.

Стилістичні можливості синтаксису української мови для перекладачів з англійської – це теж про різні структури, оскільки наша мова надає перевагу активному стану, тому варто за наяв-

ності діяча передавати його називним відмінком, а отже, підметом, а не орудним: *автором статті зазначено – автор статті зазначив...* Так само треба звертати увагу на надмірно складні синтаксичні конструкції, спричинені структурою речення оригіналу, на недоречно вжитий сполучник *але*, конструкції *перш за все, чи так*; суржиковий *чим..., тим..., дієприслівниковий зворот*, який стосується не ініціатора дії: *заплющивши очі, її руки почали гарячково теревити краї пелерини – заплющивши очі, вона почала гарячково теревити краї пелерини* (не варто тут уточнювати, що теревила руками, бо то і так зрозуміло) тощо. Звісно, це більше до теми культури мови, нормативності, але оскільки всі помилки, що стосуються порушень якісних комунікативних ознак культурного мовлення, також є і стилістичними, то на них теж варто звернути увагу і пропрацювати, виконуючи завдання.

Оскільки стилістичні прийоми та фігури студенти вивчали у вступі до літературознавства, то на стилістиці можна звертати увагу на ці конструкції під час опрацювання текстів, аналізуючи стилістичні функції, які вони виконують. Для повтору важливо підібрати вдалі тексти з прикладами, оскільки стилістика української мови – це й про прищеплення хорошого смаку через професійно написані тексти оригіналу або перекладу.

Висновки. Отож проведене дослідження показало, що «якісна підготовка перекладачів в умовах ринку лінгвістичних послуг, що стрімко розвивається, вимагає постійного оновлення та розширення освітніх програм, які спрямовані на розвиток основних компетенцій – мовленнєву, мовну, соціокультурну та загально-навчальну, які включають як комунікативну професійну підготовку, так і основи соціальної культури» (Ясинська, 2023: 32). Саме таким вимогам відповідає курс стилістики української мови, який розширить знання студентів про її стилістичні можливості, вдосконалив їхню вправність в підборі відповідного слова чи словосполуки під час перекладання, поглибить розуміння можливостей мови як в синхронному, так і діахронному планах. Окрім того, цей курс покращить знання з комунікативних ознак якісного мовлення, дозволить зрозуміти, коли порушення норм виконують стилістичні функції, а коли просто створюють помилковий контекст. Після цього курсу перекладачі впевненіше будуть працювати з матеріалом рідної мови, краще розумітимуть, як можна передати в перекладі авторський задум з адаптацією до національно-культурних та комунікативно-поведінкових особливостей українців.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Мізін К., Кучеренко І. Творчий аспект відтворення мови персонажів у англо-українському кіноперекладі. URL: https://www.researchgate.net/publication/367221523_Tvorcij_aspekt_vidtvorennja_movi_personaziv_u_anglo-ukrainskomu_kinoperekładi (дата звернення: 26.06.2025).
2. Муратова В. Формування перекладацької компетенції у сучасному глобалізованому світі. *Science and Education a New Dimension. Philology*, V(41), Issue: 145, 2017. С. 33–35.
3. Муратова В., Марченкова І. Переклад функціональних стилів. Практикум для студентів-перекладачів III-IV курсів. Миколаїв : Вид ЧДУ ім. Петра Могили, 2015. 152 с.
4. Науменко А. М. Концептуальний переклад як поняття і як термін. Наукові записки [Ніжинського державного університету ім. Миколи Гоголя]. Сер. : Філологічні науки. – 2014, Кн. 3., С. 123–130.
5. Ясинська Т. Підготовка перекладачів у закладах вищої освіти у світі потреб ринку перекладацьких послуг. *Наука і освіта*. № 4. 2023. С. 28–35.
6. Lebed Iu., Kylyvnyk V., Kushnir A. Establishing translation competence during the philologist training process. *Сучасні дослідження з іноземної філології*. №2(26). 2024. S. 340–350.

REFERENCES

1. Mizin K., Kucherenko I. (2025) Tvorchyi aspekt vidtvorennia movy personazhiv u anhlo-ukrainskomu kinoperekładi. [Creative aspects of rendering characters' speech in English–Ukrainian film translation]. URL : https://www.researchgate.net/publication/367221523_Tvorcij_aspekt_vidtvorennja_movi_personaziv_u_anglo-ukrainskomu_kinoperekładi (data zvernennia: 26.06.2025). [in Ukrainian].
2. Muratova V. (2017) Formuvannia perekładatskoi kompetentsii u suchasnomu hlobalizovanomu sviti. [Formation of translator competence in the modern globalized world]. *Science and Education a New Dimension. Philology*, V(41), Issue 145, 2017, 33–35. [in Ukrainian].
3. Muratova V., Marchenkova I. (2015) Perekład funktsionalnykh styliv. Praktykum dlia studentiv-perekładachiv III-IV kursiv. [Translation of functional styles. A practical guide for 3rd–4th year translation students]. Mykolaiv : Vyd ChDU im. Petra Mohyly, 2015. 152. [in Ukrainian].
4. Naumenko A. M. (2014) Kontseptualnyi perekład yak poniattia i yak termin. [Conceptual translation as a notion and as a term]. *Naukovi zapysky [Nizhynskoho derzhavnoho universytetu im. Mykoly Hoholia]*. Ser. : Filolohichni nauky. – 2014, 3., 123–130. [in Ukrainian].
5. Yasynska T. (2023) Pidhotovka perekładachiv u zakladakh vyshchoi osvity u sviti potreb rynku perekładatskykh posluh. [Translator training in higher education institutions in the context of the translation services market needs]. *Nauka i osvita*. № 4. 2023. 28–35. [in Ukrainian].
6. Lebed Iu., Kylyvnyk V., Kushnir A. (2024) Establishing translation competence during the philologist training process. *Suchasni doslidzhennia z inozemnoi filolohii*, No. 2(26), 2024, 340–350.

Дата першого надходження рукопису до видання: 20.11.2025

Дата прийнятого до друку рукопису після рецензування: 19.12.2025

Дата публікації: 31.12.2025